

תיירות

← חופשות בחו"ל

כמה בא לי

האי באלי באינדונזיה הוא אחד מאותם יעדים שכולם מרוצים בהם: המטיילים, הגולשים, האנתרופולוגים, התרבותיים, המתפנקים ואפילו חובבי הקניות. אקזוטיקה במובן הטוב של המילה ← **יותם יעקבסון**

← "צירית המופת של האלים", כך מכנים תושבי באלי באוקיינוסות את האי שלהם, הסובל כולו בירוק עמוק של קוקוסים ובירוק זרחני של טראסות אדור מהביות. לא רק הבאלניים חושבים שהאי שלהם הוא אחד המקומות היפים בעולם, נראה שהרבה מערביים שותפים לדעה הזו. היו כאלה שכינו את באלי "אי האדור", אחריים ראו בו "הרמוניה מושלמת בין אדם לטבע" והיה מי שתיאר: "האוקיינוס של הצייר גוגן עם עושרה התרבותי של חדרו וסממני של האוקיינוס הדרומי".

בשנים האחרונות עלתה הפופולריות של המקום גם הודות לספר "לאכול, להתפלל, לאהוב" של אליזבת גילברט ולסרט שנעשה בעקבותיו בכיכובה של ג'וליה רוברטס.

ואולי אזהרים את כבלי משום שהוא מסוג המקומות שמציעים לכל אחד מה שהוא מחפש. שוחר'י החופים ישתרעו על החולות הוהבים; גולשי הים ימצאו את נחשולי משום בקושרים חופים בדרום האיל או ברפשינג בנהרות; שוחר'י התרבות יגלו תרבות קדומה, עשירה וססגונית מאין כמוה ושפע אירועים אקוטיים הנגישים לור הסקרן.

מחול בלינזי מסורתי
(למעלה). דווקא
התיירות מסייעת במידה
רבה לשמר את מורשת
אמנות הבמה הקדומה

טראסות האורז.
בעזרת מדריך המכיר את השבילים ניתן לצאת לטיול בין הטראסות, להגיע לכפרים ציוריים קטנים שהחקלאים בהם מעבדים את הקרקע בשיטות מסורתיות

פירות, מקדשים וקופים

רבים מתחילים את הטיוט ב'עירייה אוורוד' (Ubud) השוכנת במרכז כנלי, כשעשרים האזרחים הפכה לאחר המרוצים בבית שש של הא. רוב העיתונים שבאים והולכים יש כאן קהילה גדולה למד של מעריבים שחיים בה דרך קבע, רבים מהם אמנים. אוברד זקוקה לתורם מקומות לינה וזלים ועד מלונות יוקרה מרהיבים ורבי פינקים (כגון מלונות Maya Ubad) שם שפ של מסעדות וברים, שווקים גדולים, איספור גלריות וסדנאות אמנים. בולטת במיוחד מלאת הפיסול מעץ המרהיבה. להרפתקנים קולינריים מומלץ להקדיש זמן טעימת פירות שונים בעלי טעם רז ולא מוכר. כמעט ופונג (Longan), המוכר בשר וטעם קופני ל'צ'אן; רמבוס (Rambout), פרי קטן וקופני

שאף הוא מזכיר לוי'צ' בטעמו; סלק (Salak), פרי שקליפתו קשה; נחש; ג'ק פרוט (Jack fruit), פרי ענק שבבשלתו מזכיר בטעמו קומפוט; ומגנוסטיין (Mangustian), פרי מזכיר עוגל תחתון הקליפתו העבה נחבאים פלחים בהירים, נפלאים בטעמם. האמצעים יכולים לטעום את הדוריאן (Durian) - שיש האומרים כי טעמו כגן עדן וריחו כגיהנום. מאובדו ניתן לצאת לטיולים רבים ברזל וברכב. סמוך לעיירה נמצא יער הקופים, שבו מקדש מופלא שכל פסליו עוטים טבח ושרכים. כדאי להיזהר מפרא הפרא הערים כאן, שהגנו למעשה על שמו. בנסיעה קצרה יחסית צופנה ג'ונגל לועזי אל גדות אגם ברטן (Beratan), שם שוכן מקדש האלה אולו דנו (Ulu Danu), המתהדר בגגות הפגודה המתמרים הצायירים שלו. מאוזר הר הגעש באטור (Batur) שורר האדום קרע מעט יותר, המתאים בין השאר לגידולי קפה.

לשוחרי הקפה ממתינה כאן הפתעה גדולה – קפה לואא (Luwak). זהו קפה מיוחד, המיוצר בעזרתה האדריכה של הלואא, חיה לילית דמוית נמיה. הלואא ניזון מלקיפת פולי הקפה המשובשים ביותר, שאותם הוא בוחר על-פי ריחו. פול הקפה עצמו אינו מעוקל על ידו, נפלט עם צרכיו ונאסף. הקפה נחשב למשובש ביותר בעולם ומצוין בהתאם. בהוות שונות ניתן להורסם מזהים המנוגזמט. תמורת כמה דולרים ניתן לחוות דעה על ספל הקפה.

מעל מקרש בסי קלונג (Best Kalung) נמצאות טראסות האורז הפופולריות ביותר באי. רצועות-רצועות נמתחות החלקות הצרות המוצפות מים, חובקות את המדרונות כמו קווי גובה טופוגרפיים במפה. בעזרת המדריך המכיר את השבילים ניתן לצאת ולהלך ביניהן, להגיע לכפרים ציוריים קטנים, להתרשם משלבי הגידול השונים של האורז, לברך לשלום

חקלאים מקומיים ששיבו בחיור רחב, ולהכיר את פירות הפולחן המיוחדות של שרי ווי (Shri Devi), אלת האורז שמכוחה בלבד עולים הגידולים. אצל החייר הגיע למקור כדי להתרשם מאדיוקתם של הבאלניזם. ביטויי האמונה, כמו גם נוכחותם של האלים ושל השדים, נמצאים על צעדו ושעל מנתו, מעשי ידי הגנים, שנעודו לרצות את השדים ולשובב את האלים, מנותח מיד בוקר לפני ככל בית ולפני כל תנות מנחות. הפרחים המונחים בהן מוצעים לאלים, ואילו האורז והסוכריות נועדו לשדים. העיסוק המתמיד של המקומיים בענייני פולחן ואמונה אצל חציר להפתי, "כבאלי" של יותר מקדשים מתושבים", הסביר לי אחד המקומיים.

החיים כהצגה

בין האמנויות הרבות שבאלי מצטיינת בהן גם אמנויות הבמה. יש המון הצגות - ערב רב

טראסות האורז.
רצועות-רצועות נמתחות
החלקות הצרות המוצפות
מים, חובקות את
המדרכות כמו קווי גובה
טופוגרפיים במפה

איפה: אמ"ן, צפון צרפת
מתי: 24 ביוני

תרבות, אמריקאי בפריז

שבוע הספר נוסח פריז: כל מי שאחרי זמן-מה בפריז מתחיל להתעייף מהצרפתיות ומדובריה, כדאי לו להחזיק פתק לשעת חירום עם השם והכתובת Shakespear & Company. זהו שמה של חנות ספרים מיוחדת במינה, שהיא מוסד של ממש וגם מרכז תרבותי לדוברי אנגלית.

ההחנות הוקמה ביולי 1951 על ידי ג'ורג' וויטמן, שחלם (ומישה) הקמת מרכז לספרות ולאמנים שבאו ליצור בעני אחריות. בעצמו, הוא נתן מקום גם לספרים ולספרותיים ששערו, בחדרים שמעל החנות ולא לקבלה. חדר ליצון וליצור בו כל לשלם דמי שכירות. בתחמישי השנים שהפעיל את המקום על כל שמו, 50-60 אלף אורחים, בהם סופרים ידועים כמו מילר, אנאטין וז'ורז' דאדל, ורבים ידועים פחות. וויטמן עצמו מת בשנה שעברה, אך המסורת עדיין חיה, מפגשיל הספרות והיצירה שליו - הכולל מפגשים ואוריינות שונים - ממשיך לפעול.

איפה: *Square René Viviani*, פריז
מתי: 15-25 ביוני
אינטרנט: www.shakespeareandcompany.com/index.php

מסביב לעולם

16 עד 26 ביולי

מסורת, שטיח פרחים

אחת המסורות האסתטיות של האיטלקים המצטיינים בדברים האלה, היא יצירת *infiorata*, "שטיחים" עשויים מעלי כותרת של פרחים, שמחזיקים כמה ימים, וזהו. מוקדו של המסורת בפולחן דתי - יצירת דיוקנו של ישו ודמויות אחרות מעלי פרחים על רצפת הכנסייה.

עם השנים הפכו הנושאים יותר ויותר חילוניים – נופים, דוגמאות גיאומטריות ויצירות אמנות. בערים ובעיירות השונות נערכים פסטיבלים שבהם יוצרים התושבים יחד את השטיחים. הללו ברחובות. מי שייסע לאיטליה בזמן הקרוב ויכל לראות שטיח כזה בהתהוות בעיירה Genzano, לא חרוק מרמזא. ומי שלא, יוכל לסרוק את הברקוד שלהן.

איפה: העיירה Genzano
(ליד רומא), רחוב Via Belardi
מתי: 16-18 ביוני
אינטרנט: www.infiolata.it

פסטיבל, שוק על המים

העיר אמייין (Amiens) שבצפון צרפת (כ־120 קילומטרים מפריז) היא יעד מצויין לטיולי יום אחד. חוץ מהאטרקציות הקבועות במיקומם (כגון: קתדרלה מהמרהסות שזיט בתעלת הסינן) הנהיה הסום) מתקיים בה פעם בשנה פסטיבל מיוחד: שוק צף. זהו שחור (כלל שחקנים) שלבשוט) זל מסורת מייבניימית, שלפיה הכהנים שטיפוח ינות ירק ורפחיל לך גדותיהם של יובלי הנהר יאן בסירות כדי ללמכו את תוצרתם לתשבי העיר. המרהדה סרטון) ממנו להתרשם ממנו אפשוה להצפיה סרקו את המבצור (שלחל).

איפה: אמ"ן, צפון צרפת
מתי: 24 ביוני

מתי: 24 ביוני

תרבות שכולה
אסתטיקה. סידור
מוקפד של המנחות
לאילים בטקסים

של מופעים, בעלי אופי רתי ועממי. העלילה של חלקם מתוכננת ומוקפדת ושל חלקם מאולתרת ברוב חן והומור. בדרך כלל תיירות נתפסת כגורם משחית, שמקלקל את התרבות המקומית, אך בבאלי אירע דווקא ההפך. התיירות הרבה היא זו שמסייעת במידה רבה לשמור את מורשת אמנות הכמה הקדומה. לאור דרישת התיירים לצפות במופעים, יש לא מעט בתי ספר שמתמחים בלימוד ריקוד, משחק, איפור והכנת תלבושות. בהופעות השונות ניתן לצפות בבתי המלון ובמרכזים תיירותיים, אבל היפה ביותר הוא לשבת בין המקומיים עצמם ולצפות בהצגה שנערכת במקדש. הצגות כאלה דינן להתחיל באיחור ולהימשך זמן רב, אך זה חלק מהקסם.

העלילה המומחזת ביותר היא ללא ספק הראמאיאנה (Ramayana), שמקורה בהודו. הראמאיאנה מומחזת בתיאטרון צלליות (שבו צלליות של בובות עשיות מגזרות עור מוקרנות על מסך בד). גרסה נוספת מועלית במופע הקצ'אק (Kechak), שבו מוכתב קצב העלילה על־ידי חבורת גברים מעורטלים למחצה הלבושים טרונג שחור־לבן (המסמל את האלים ואת השדים). הם מתנועים, מניפים ידיים ומשמיעים קריאות צ'ק־צ'ק־צ'ק במקצבים משתנים. מכאן בא שם המופע.

זהירות מפני השדים

השמש כבר שקעה, אך המון גדול התיישב על הקרקע בחצר המקדש הרחבה, אף שהייתה לחה מגשם. מנחות מסוגגנות, שרמו למגדלי פירות המתקוממים נגד חוק הכבידה, נערמו על כמות בשולי הרחבה. על הבמה המרכזית ישב הכוהן, עטוף בכיסוי מיוחד המזכיר קליפת עץ, שמגן עליו מפני השדים. נערות צעירות רקדו בחן, לגופיהן מלבושים מבהיקים ולראשיהן כתרי פרחים.

כל אדם בקהל הצית מקל קטורת ונעץ אותו בקרקע שלפניו, לצד קערת המנחות שהביא עמו. הכוהן נשא תפילות לכל אחד ואחת מהאלים ומהאלות. בהתאם לברכה שנישאה מפיו מיהרו כל אחד מהיושבים בקהל לברור את הפרח המייצג את הישות האלוהית מתוך קערת המנחה, הניף אותו ברממה בין ידיו המוצמדות גבוה מעל לראשו והניחו מאחורי אוזניו. דממה חרישית אפפה את המקום. איש לא דיבר ולא זע, עד שסיים הכוהן את תפילתו, באישון לילה. הייתה תחושה של קרושה אמיתית. הנשים העמיסו על ראשיהן את מנחות הפירות הענקיות ואת הברכות שהכילו. זקיפות קומתן האצילית והמנחות שעל ראשיהן שיו להן מראה של מגדלים מהלכים. המאמינים שהו

טקס לריצוי רוחות רעות: כולם עצרו והתפללו, שחטו עוף, הקיזו את דמו אל קוקוס שבור, ערבבו עם ביצה ושפכו על הארץ

טָקֶס התבגרות. טקס שיוף השניים. בין עולם השדים לעולם המלאכים

במקדש מאז שעות אחר הצהריים, אז הגיעו למקדש במשלחות ציוריות שבהן נשאו מנחות, כלי נגינה וצלמים של ישויות טובות ורעות.

לפני כניסת משלחת למקדש נערך טקס לריצוי רוחות רעות. כולם עצרו והתפללו, שחטו עוף, הקיזו את דמו אל קוקוס שבור, ערבבו עם ביצה ושפכו על הארץ. הבאלינזים סבורים שסוד הקיום הוא חיים מאוונים בין עולם השדים לעולם האלים. כדי לשמור על האיוון, חשוב לרצות את הישויות השונות, הטובות והרעות. למרות ריבוי

האלוהויות והצלמים, הבאלינזים מאמינים באל אחד, שהוא המקור לכל הקיים בעולם, כולל יתר האלים.

עם זאת, כדי לא ליפול לעולם השדים, הם מנסים להכחיד את ביטויי הרע והחייתי שבהם בדרכים מעניינות. דינה הימן, אנתרופולוגית שהיא גם מדריכת טיולים ותיקה באינדונזיה מטעם החברה הגיאוגרפית, סיפרה לי על מחקריה של האנתרופולוגית מרגרט מיד באי. מיד גילתה שהתינוקות נישאים תמיד בידי אימותיהם או אחיותיהם. התינוקות צריכים לעבור משכיבה לעמידה, תוך דילוג על שלב הזחילה. כששאלה מדוע מונעים מהם לזחול, התברר שבתרבות הבאלינזית זחילה על הרצפה נחשבת לחייתית, ותואמת את התנהגותם של שדים.

היימן סיפרה על מפגש בין מיד למשה פנדלקרייז, מומחה בתנועה ומייסד שיטת פלדנקרייז. החוקרת סיפרה לו שהרקדנים בבאלי טובים מאוד, אך אינם מסוגלים לקפץ מרגל אחת לשנייה. פנדלקרייז אמר לה מיד (מבלי להכיר את מחקרה) ש"זה נשמע כאילו פספסו את שלב הזחילה".

במהלך טקס הפיתו של תינוק לאדם נותנים לו לטעום מזון מלוח, חמוץ, מתוק וחרیف, ומאפשרים לו לגעת בחפצים שונים, המסמלים את היסודות שמהם מורכב העולם ואת מהותו החומרית. בתום הטקס משרטט הכוהן מעגל קדוש, שבו צריכה אם התינוק להניח את רגלי בנה. הרצון להכחרת

מידע מעשי

ישראלים יכולים להיכנס לאינדונזיה ולטייל בה, אך רק בקבוצה מאורגנת. את האשרה מנפיקים בסינגפור, שדרכה גם טסים. ההליך אורך יומיים עד שלושה ומחייב שהיה באי. כמעט כל חברות הטיולים הגדולות, מהחברה הגיאוגרפית ועד איסתא, מציעות טיולים לאינדונזיה, בשילוב בין באלי לאיים אחרים מהארכיפלג שמרכיב את אינדונזיה ו/או איים סמוכים כמו סינגפור.

החייתיות השטנית באדם מתבטא גם בטקסי ההתבגרות שבהם משייפים את ניביו של המתבגר. הניבים מסמלים דמוניות, ולפי האמונה עלולים למנוע מהאדם להגיע בשלום לגלגולו הבא. למעשה, כל התנהגות בלתי מאופקת נתפסת כחייתית – כך גם כל פעולה ביולוגית, כגון אכילה ועשיית צרכים, ולכן מצניעים אותן. אנו הישראלים, הנוטים להחצנה, צריכים להביא בחשבון שהתרבות המקומית מחייבת להצניע כל רגש (ובפרט שלילי) ולשמור על ארשת כמה שיותר שלווה.
●